

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter

Jahr: 1750

Kollektion: Zoologica

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN369547365

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369547365>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369547365>

LOG Id: LOG_0128

LOG Titel: Caput Nonum. Herba supplex. Daun subat. - Negende Hoofdstuk. Het ootmoedig Kruid

LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN369544501

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369544501>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369544501>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

Nomen. Latine *Angræcum purpureum silvestre*; Malaice *Angræc cassomba* seu *Jambu*; Javanice *Rangrec* uti præcedens.

Locus. In silvestribus crescit arboribus, uti in *Varingis*, *Samaria*, & *Caryophyllis*.

Ufus. Ejus caules contuli, calefacti, & illiniti curant *Matta ican*, seu *Paronychiam manuum & digitorum*, si nempe non erumpat, ut tumor dissolvatur & dissipetur, vel si nimis increverit, ut rumpatur.

In altis silvestribus arboribus hi caules septem & octo pedum altitudinem attingunt, inferius plerumque nudi, in medio floriferi, & superius foliosi, lentum continent mucum, qui copiose effluit, si scindantur vel rumpantur, sed ob nimiam tenacitatem haud facile abrumpi possunt. Prope radicem rotundi sunt, dein profunde striati vel sulcati, ac superius inter folia ex rotundo plani, binis oris lateralibus.

Aliæ quædam *Angræci* species, quæ dein ad notitiam meam pervenere, occurrunt in *Auctuar. Cap. 57.* supra jam memoratæ.

Tabula Quinquagesima

Ad Figuram primam *Angræcum* exhibet *purpureum*, quod est *secunda species* hoc Capite 8. descripta.

Figura secunda *Herbam* sinit *supplicem*, ac quidem ejus *primam speciem*, quæ adfinis est *Thalia Maravara H. Malab. part. 12. Tab. 4.*

Figura tertia *Angræcum* denotat *terrestre alterum Cap. undecimo* descriptum cum ejus *fructu A.*

CAPUT NONUM.

Herba supplex. Daun subat.

Adfinis hæc herba videtur *Angræco*, atque ipsius nobilitatis parasitus est, qui plerumque aulam sequitur, quinque ejus sunt notæ species, primo minor seu vulgaris, ac quatuor majores.

Primo. *Herba supplex minor*, herbula est semi pede n alta, & fere acaulis ex radice proveniens, nam inferius ex radice mox folia prode unt in binis ordinibus sibi alternata, ac vicissim sese complectentia, plana penitus, acsi compressa essent.

Quodvis foliolum pollicis articulum longum est, vix semi digitum latum, firmum, & crassiusculum, ex ortu oblique positum, inferius rectum, seu parum inflexum, superius ventricosum, unde folium in medio latius est, quam inferius, forma acinacis seu crescentis lunæ. Inferius combinata videntur esse, acsi folium per medium complicatum esset, superius autem sunt integra, intense glauca, externe glabra, interne fibrosa, & falsi saporis cum levi aciditate, diu vegeta, si abrupta in ædibus suspendantur.

Horum foliolorum octo vel decem in uno locantur ordine, ac media maxima sunt. Tales vero foliosæ collectiones quatuor, sex, & septem tenuibus in caliculis simul ex radice excrescunt, quæ vilis est, & ex muscosis componitur fibrillis, quibus tamen sese tam firmiter arborum corticibus infigit, ut foliola sine radice plerumque abstrahantur. Plerumque nil nisi hæc foliola in hac observantur plantula, sed si sit senior, flores ac semina profert.

Floresculi pusilli sunt, vix magnitudinem florum *Oxyacanthæ* habentes, ac simplices ex foliolis erumpentes, sunt enim quasi caliculi breves, curti, intense fusci, superius oras gerentes acutas, in pusillo viridi ac barbato caliculo positi, post flores viridia sequuntur granula, *Oryzæ grana* referentia, diu sustinentia emarcidos flores, interne repleta flava & pilosa farina uti in *Angræco*.

Crescit in *Meng'o caseolari*, seu *Waccat* in litoribus, uti & in *Varingis*, aliisque litoreis arboribus, quæ obliquum gerunt truncum.

Nomen. Latine *Herba supplex minor*; Malaice *Daun subat*, quæ distinguenda est ab alia *Daun subat*, quam supra in initio decimi libri sub speciebus Graminis descripsimus, unde & *Ternatenfes* aliud ipsi tribuunt nomen.

Secundo.

Naam. In 't Latyn *Angræcum purpureum silvestre*; in 't Maleits *Angræc cassomba*, of *Jambu*; op 't Javans *Rangrec*; als 't bovenstaande.

Plaats. Het waft op wilde bomen, als op de *Waringe*, *Samaria*, en *Nagel-bomen*.

Gebruik. Zyne steelen gestooten, warm gemaakt, en opgesmeert, geneezen de *Matta ican*, of de vyfer aan de handen en vingeren, te weten als by niet uitbreeken wil, om het gezwel te verdeelen en te vernietigen, of anderzints al groot geworden zynde, te doen opbreeken.

Op booge wout-bomen werden deze steelen zeven en agt voeten lang, van onderen op meest bloot, in de midden met bloemen, en boven aan het eind wederom met eenige bladeren; zy steeken vol taajen slym, derwelke overvloedig daar uit komt, als men ze snyd of breekt, dog wegens haare groote taajigheid zyn ze niet af te breeken. By de wortel zyn zy rond, daar na diep gestreept of geribt, en vooren tusschen de bladeren uit den platten rond, met twee kanten aan de zyden.

Nog eenige andere soorten van *Angræk*, derwelke later tot myn kennisse zyn gekomen, ziet in *Auctuar. Cap. 57.* welke even boven zyn verhandelt.

De Vystigste Plaat

Vertoont in de eerste Figuur het *purpere Angræk*, en wel deszelfs tweede soort, in dit agtste Hoofdstuk beschreeven.

De tweede Figuur wyft aan het ootmoedige *Kruid*, en wel deszelfs eerste soort, welke naby komt aan de *Thalia Maravara* van de *H. Malab. part. 12. Tab. 4.*

De derde Figuur verbeeldt het andere wilde ofte boere *Angræk*, in het elfde Hoofdstuk beschreeven, met deszelfs vrugt A.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Het ootmoedig Kruid.

Onder de maagschap van *Angræk* wil zig dit kruid mede rekenen, en het mag onder deszelven Adel voor *Parasitus* of *flatterder dienen*, die dog gemeenlyk het hof volgen, men heeft 'er vyf soorten van, een kleine of gemeene, en vier groote.

I. *Herba supplex minor*, is een klein kruideken, niet boven een halve voet hoog, schier zonder steelen uit den wortel spruitende, want van onderen af beginnen ze straks boven de wortel op een zeer kort steeltje, twee rygen bladeren tegens malkander geschikt, met beurten 't eene 't ander omvattende, gants plat, als of ze gedrukt waren.

Ieder blaadje is een lid van een duim lang, schaars een halve vinger breed, styf en dikagtig, uit haare vergaderinge schuyns staande, aan de onderste kanten regt of weinig gebogen, maar de bovenste kant is buikig, waar door het blad in de midden breeder word dan agter, in de gedaante van een *Zabel* of *wassende Maan*. Aan 't agterste eind schynen ze dubbelt te zyn, regt als of 'er een blad in de lengte gevouwen was, dog aan de voorste kanten zyn ze geel, hoog zee-groen, buiten glad, binnen dradig, en ziltig van smaak, met een kleine zuurte, lange in haar wesen blyvende, als men ze afgebroken in de huizen opvangt.

Van zulke blaadjes staan agt of tien in eene ryge, en de middelste zyn de grootste. Maar zulke vergaderingen staan vier, ses, en zeven, met baare dunne steeltjes by malkander uit eene wortel, derwelke geringe is, uit *Mosag-tige* vazelingen bestaande, met derwelke het zig egter zoo vast aan de schorze der bomen hegt, dat men de blaadjes meest zonder wortelen afrekken kan. Den meesten tyd ziet men anders niet daar aan dan deze bladeren, dog regt oud geworden, brengt het zyne bloemen en zaden voort.

De bloempjes zyn klein, schaars zoo groot als *Mai-bloempjes*, enkel tusschen de blaadjes uitkykende, want het zyn korte naauwe kelkjes, hoog-bruin, boven met spitze randen, in een klein groengebaart kelkje staande, na deszelve volgen de groene knopjes als *rystkorrels*, bebbende de drooge bloemen nog lange boven op, binnen met een bleekgeel, en hairig meel gevult, gelyk in het *Angræk*.

Het waft op de bomen *Mangium caseolare*, of *Waccat* aan strand, als mede op de *Waringe-bomen*, en andere strand-bomen, die met den stam wat schuyns leggen.

Naam. In 't Latyn *Herba supplex minor*; in 't Maleits *Daun subat*; men moet het onderscheiden van een ander *Daun subat*, 't welk wy boven in 't begin des tien-de boeks onder de soorten van *gras* beschreeven hebben, daarom het ook de *Ternatenen* een anderen naam geven.

II. *Herba*



Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 1.

Secundo. *Herba supplex major prima*, varios quoque emittit caules ex radice, inferius ad aliquam partem nudos, dein ad binorum pedum altitudinem foliosos, quæ folia ejusdem cum priore sunt formæ, sed majora, ac tum caulis ad sesqui pedis altitudinem excrescit, superius vagos gerens flosculos, qui lutei sunt coloris, & cassidem referunt, sed facile decidunt, & nudum relinquunt caulem, pauci in fructus excrescunt, qui sunt baccæ trigonæ, simili lutea farina repletæ.

Loehoenenses hanc peculiariter vocant *Sibane*, alii *Daun subat parampuan*, h. e. *Herba supplex femina*, uti prior mas habetur.

Ufus. Hæ binæ species nomen suum fortitæ sunt, quum foliola complicata videantur, & digitos referant binarum manuum, quæ supplicari volunt, si nempe foliosi fasciculi invertantur, quæ ratio in dicto gramine *Daun subat* etiam data est.

Hanc ob formam Malaienses & Hitoenses hanc in Amboina adhibent, uti Ternatenses dictum gramen, amatores scilicet utrumque alicui mittunt, si supplicari & condonari volunt, atque in hoc illud præcise observant, viros mittere debere folium primæ speciei, quæ foliola gerit firmissima, ac proinde majorem denotat cupidinem.

Secundam vero, & subsequentes species mittunt mulieres, quo volunt testari in supplicatione multo languidiores & tectiores esse viris.

Lector has nugas ne nimis derideat, quum in India sæpe prodest hanc novissæ Hieroglyphicæ Grammaticæ, ne quis fallatur.

Alphorenses porro Ceram inhabitantes hæc foliosos caules cum floribus inter armillas ponunt, quum in prædam vel pugnam exeunt, ut ex ipsorum fide audaces sint, vel uti puto, ut fortunati sint, videtur enim hæc herbas ob continuam foliaturam putare esse fortunatas.

Tertio. *Herba supplex major secunda*, etiam femina censetur esse, ac magis convenit cum isto gramine suplice, foliola enim gerit multo angustiora binis prioribus, ac proinde cum gramine melius quadrant. Foliola hæc sibi etiam injuncta sunt, ac quodvis quinque pollices longum est vel minus, atque in medio geniculatum est, sed superius plerumque emarcida vel exesa sunt, ad latera horum foliosorum fasciculorum tenuissimi & firmi excrescunt cauliculi, protuberantia formantes genicula, quæ prorepunt, & fibrillas emittunt, ac novos formant foliorum fasciculos, hique cauliculi non recte, sed ad latera prorepunt, semper minores formantes fasciculos usque ad extremitatem. In litore crescit in vetustis arboribus antrorsum inflexis, item in rupibus solo paucis tectis, & soli rite expositis.

Quarto. *Herba supplex major tertia*, prope radicem caules gerit angulosos, parumque protuberantes, in acutos angulos distinctos, uti in Angræco. Folia ejus conveniunt cum secunda specie *Herbæ supplicis*, ac fasciculata sunt, plana, compressa, sed ita ut superius in binos tresve alios fasciculos distincta sint, atque tum superior caulis adhuc excrescit ad aliquam partem foliosus usque ad summum, ubi flosculos profert vagos & luteos, uti in secunda specie, post flores caules nodosi nudi sunt, hic & illic fructum profertentes ex petiolis tenuibus, qui trigoni sunt, sed ipsorum interstitia in costas distincta sunt, atque unguem digiti fructus hi longi sunt, intus repleti farina lutea.

Quinto. *Herba supplex major quarta* folia ac caules gerit uti secunda species, sed plerumque majores, caules ulnam longi sunt, immo altiores, ex quibus pauca excrescunt folia, superius profert hæc planta binos tresve quoque flores in semi lunæ formam inflexos, quibus autem ex pedunculo tenui dependet apertus instar cymbæ vel calceoli. Inferius petalum in quinque apices distinctum est, sursum elevatos, qui posteriorem calceoli partem repræsentant, superius aliud locatur petalum retroflexum, calceoli extremam referens partem, album penitus, interne parum flavum, quod in superiori conspicitur petalo, ac porro inodorum.

Herba supplex quinta latius descripta, instar funis ex arboribus dependet, ac quatuordecim & sexdecim caules

II. *Herba supplex major prima*, heest ook verscheide steelen uit eene wortel, die beneden een stuk weegs bloot zyn, daar na tot de hoogten van twee voeten met bladeren bekleet, van het zelve fatsoen als de voorige, dog grooter, dan wast den steel nog wel een voet of anderhalf uit, aan 't bovenste met ydele bloempjes behangen, derwelke geel zyn, en een helmken gelyken, ligt afvallen, en den blooten steel laten, weinige werden tot vrugten, 't welk drieboekige besten zyn, met diergelyk geel meel gevult.

De Loehoenesen noemen dit in 't byzonder *Sibane*, andere *Daun subat parampuan*, dat is *Herba supplex femina*, gelyk ze het voorgaande voor het mannetje houden.

Gebruik. Deze twee soorten hebben hare namen gekregen, om dat de blaadjes in malkander gevoegt staan als de vingers aan twee banden, die bidden willen, te weten als men de bladige bosjes het onderste boven keert, welke reden in 't voornoemde gras *Daun subat* ook aangebaalt is.

Om deze gedaante wille gebruiken ze de *Malyers* en *Hitoesen* in *Amboina*, gelyk de *Ternatansen* met het voornoemde gras doen, te weten om onder de minnaars malkander toe te zenden, als zy malkander smeeken, en om vergiffenis bidden willen, en daar in willen ze nog deze precyjetyd gebruiken, dat de mannen moeten zenden het blad van de eerste soorte, 't welk zyn blaadjes op het stiffsten heest, en aierhalven meerder yver betoont.

Maar de tweede, en volgende soorten zenden de vrouwen, willende bekenen, dat ze in haar smeken en bidden veel slapper, en geveinsder zyn dan de mannen.

Den Lezer gelieve deze beuzelingen niet al te zeer uit te leggen, dewyl het in *Indien* dikwils zeer te pas komt, dat men deze *Hieroglyphische Letterkonst* verstaat, om niet bedroogen te werden.

Voorts de *Alphoresen* van *Ceram* steken deze geblude steelen met de bloemen in baare armringen, die ze aan de armen dragen, als zy willen uitgaan om te roven, of koppen te haalen, om na haar geloof stout te werden, of zoo ik gisse goed geluk te hebben, want het schynt, dat ze deze kruiden, wegens baare bestandige groente voor gelukkig houden.

III. *Herba supplex major secunda*, werd ook voor een wyfien gebouden, en komt meer over een met dat *Gramen supplex*, want het heest veel dunder en smalder bladeren dan de beide voorgaande, aierhalven met gras beter over een komende. Zy staan ook in malkander geschikt, ieder blaadje is vyf duimen lang, en minder, en heest in de midden een knietje, dog zy staan meest dor, en doorvreeten na vooren toe, ter zyden van deze bladige bossen wasfen zeer dunne en styve steeltjes, die voortkruipende knietjes formeeren, worteltjes schieten, en nieuwe bossen-bladeren voortbrengen, lopende de steeltjes niet regt uit, maar ter zyden, altyd kleinder bosje formeerende tot beel aan 't einde toe. Het wast aan strand op oude bomen, die wat voorwaarts gebogen leggen, item op klippen, daar wat grond op is, en die wel ter zonne staan.

IV. *Herba supplex major tertia*, gewint onder by de wortel boekige en wat uithuilende steelen, in scherpe ribben verdeelt, gelyk de *Angrek*. De bladeren gelyken de tweede soorte van *Herba supplex*, en staan in bosjes by malkanderen, plat gedrukt, dog zoodanig, dat by zig boven in twee of drie andere bosjes verdeelen, en dan schiet den bovenste steel altyd nog een stuks weegs met eenige bladeren voort, tot het uiterste steeltje, 't welk ydele geelle bloempjes draagt gelyk de tweede soorte, na de bloemen staan de knoppige steelen bloot, hier en daar een vrugt aan dunne steelen hangende, driekantig, dog de tussenspatien werden in ribben verdeelt, een nagel van een vinger lang, binne met een geel meel.

V. *Herba supplex major quarta*, heest bladeren en steelen als de tweede, dog doorgaans grooter, de steelen zyn een elle hoog, en meer, en daar aan weinige bladeren, boven draagt het insgelyks twee of drie bloemen, halve-maans gewys gebogen, ieder aan een dun steeltje geopent, gelyk een schuitje of schoentje. Het onderste blaadje is in vyf spitzen verdeelt opwaarts staande, die de bielen van een schoen vertoonen, boven staat nog een blaadje agterwaarts gebogen als de neus van een schoen, geheel wit, met een weinige geel binnen aan 't bovenste blaadje, zonder reuk.

Herba supplex quinta nader beschreeven, hangt als een touw de bomen af, groeit met veertien en zestien steelen uit

caules ex radice emittit, prope ortum tenues, planos, ac lentissimos, hinc alii tres excrescunt ad orchidæ longitudinem, immo longiores, qui superius breves laterales emittunt ramulos transversaliter positos. Folia digitum longa sunt, ac vix unum lata, firma, & in longum apicem delinientia, formam habentia lanceolæ. Flos magnitudinem habet minoris Angreci, formam gerens præcedentis. Fructus ignotus est. Hujus plantæ Figura est composita.

Tabula Quinquagesima prima

Ad Figuram primam *Herbam supplicem* exhibet *feminam*, seu *secundam* eius *speciem*.

Figura secunda *Herbam supplicem* sinit, ac quidem *quintam* eius *speciem* ex ligno, cui in creta est, dependentem, cum ejus *flore* naturali magnitudine & forma expresso.

CAPUT DECIMUM.

Angræcum terrestre primum.

Daun corra corra.

Jam sequitur agreste seu rusticum Angræci genus, quod non in arboribus uti duodecim præcedentes species, sed in terra crescit, ac proin in varias distinguitur species, quarum quædam ad Helleborum, aliæ ad Orchidem accedunt. Prima classis quatuor continet species, quibus singulis peculiare tribuimus Caput. Uti primo *Angræcum terrestre primum*. Secundo *Angræcum terrestre alterum*. Tertio *Involucrum*. Quarto *Helleborus Amboinicus*.

Primo. *Angræcum terrestre primum*, seu *Daun corra corra* e terra progerminat, dein sese figit multis crassis fibris, quæ plerumque nudæ per terram instar vermium prorepunt, cum innumeris minoribus intermediis, ex hisce primo provenit foliorum fasciculus, quæ sese invicem complectuntur, atque inferius crassum & striatum formant caulem, foliis Curcumæ silvestris similia, sed multo majora, nec tam glabra, sed ex nigro virentia, per medium profunde striata & sinuosa, sed ita ut quædam costæ in medio circiter incipiant, inferius acute protuberant, atque alias minores in interstitiis gerant, quatuor pedes longa, immo longiora, sesqui & binas palmas lata, atque exteriora peculiari infident per iolo, suntque tenuia, utrimque acuminata, & inflecti ac complicari possunt, ut lubet. Tenuia in medio concava sunt instar cymbæ, sed vetusta extensa sunt.

Post folia quatuor quinqueve adparent acuta tubera prope radices, sed supra terram instar minorum sunt Condiliorum, in obscuros articulos distincta, instar burfarum aliorum Angrecorum, multis fibrillis terræ infixæ. Ad latera horum tuberculorum floriferi excrescunt caules, quatuor & quinque pedes alti, rotundi, & magna ex parte nudi, sed parum articulati. In summo multos gerunt purpureos flores supra sese invicem positos forma *Acquilegiæ*.

Quisque ex longiusculo dependet pedunculo, atque ex quinque constat petalis, quorum tria angustiora extensa sunt, læte purpurei coloris uti in *Colchico*. In medio bina alia latiora locantur petala, parum complicata, & ab una parte simul aliud tegunt petalum superius bifidum, & luteo incumbens pistillo lineis purpureis ornato. Ad latera bina alia angustiora locantur petala, & ante hæc tertium quoddam sursum inflexum supra istud pistillum, cuncta ex purpureo colore rubentia, & tecta binis prioribus petalis sine pedunculo, formam habentia sacculi in collo Anseris, ex purpureo & flavo colore mixta, quam primum flos sese aperit, caulis ventricosus & striatus incipit esse, sensim fructum formans.

Qui est hexagonus, uti in aliis Angrecis, sed tria modo latera protuberant, ac quodvis sulco longitudinali striatum est, sesqui & binos pollices longus, digitum crassus, viridis, ac diu emarcida floris petala servans.

Maturi

uit eene wortel, by baaren oorspronk dun, plat, en zeer taai, hier van groejen drie andere tot de lengte van een vadem, en meer, die aan 't opperste korte zydetakjes uitgeven, dog dwers staande. De bladeren zyn een vinger lang, en schaars een breed, styf met een lange spits gefatfioneert als een Lancet, de bloem is zoo groot als een klein Angrek, van fatzoen als boven. De vrugt is nog onbekent. Hier van is een figuur gemaakt.

De een en Vyftigste Plaat

Vertoont in de eerste Figuur het ootmoedige Kruid, en wel het wyfje, of de tweede soort.

De tweede Figuur vertoont de vyfde soort van het ootmoedige Kruid, uit het hout, daar het op gegroeit is, afhange, met deszelfs bloem, in de natuurlyke grootte en gedaante uitgedrukt.

TIENDE HOOFDSTUK.

Het eerste Land-Angrek.

NU volgt het Boere geslagte van de Angreks, dewelke niet meer op bomen gelyk de twaalf voorgaande, maar op den grond wast, en werd wederom in verscheide soorten gedeelt, waar van zommige de Helleborus, zommige de Orchis of Standel-kruid na by komen. Het eerste slag heeft vier soorten, waar van wy aan ieder een hoofdstuk geven. Als ten eersten *Angræcum terrestre primum*, ten tweede *Angræcum terrestre alterum*, ten derde *Involucrum*, en ten vierden *Helleborus Amboinicus*.

I. *Angræcum terrestre primum*, of *Daun corra corra* spruit uit den grond, daar na begt het zig met vele dikke vazelingen, die meest op de grond blood kruipen als wormen, en heeft nog ontelbare kleindere daar tussen. Hier uit komt eerst een bos bladeren voort, die malkander omvatten, en beneden een dikken gestreepten steel maken, de bladeren van *Curcuma Silvestris* gelyk, dog veel grooter, en niet zoo glad, maar zwart-groen, in de lengte diep gestreept, en vol ploojen, dog zoodanig, dat zommige ribben omtrent de midden beginnen, beneden scherp uitsteken, en andere mindere tussen beiden hebben, by de vier voeten lang en meer, anderbalve en twee banden breed, en de buitenste hebben ieder een byzonderen steel, zy zyn dun, agter en vooren toegespist, en laten zig vouwen en buigen, zoo men wil. De jonge staan met haar midden nog wat bol gelyk een schuitje, maar de oude staan uitgebreid.

Na de bladeren ziet men vier of vyf spitze knobbelen by de wortelen, dog boven de aarde als kleine *Combilis*, in donkere leden veraceelt, gelyk de beurzen van ander Angrek, met veel vazelingen in de aarde vast. Ter zyden van deze knobbelen komen de bloemdragende steelen, vier en vyf voeten hoog, rond, en meest blood, dog een weinig geleed. Aan 't bovenste dragen ze veele purpere bloemen boven malkander in forme van *Acquelyen*.

Ieder hangt aan een langagtig steeltje, en is gemaakt van vyf bladeren, waar van de drie smalste uitgebreid staan, licht-purper gelyk aan *Colchicum* of tydeloze. In de midden staan twee andere breedere blaadjes, wat zamen gevouwen, aan de eene zyde, met de andere bedekken ze een ander blaadje boven in twee gespleeten, en rustende op een geel steeltje met purpere linien verciert. Ter zyden staan nog twee andere smaldere blaadjes, en voor dezelve nog een derde wat opwaarts gekromt boven het voornoemde steeltje, alle purper-rood, en bedekt met de eerste twee blaadjes zonder hoofdsteel, gefatfioneert als het zakken aan den bals van een kropgans, van purper en bleek-geel gemengt, zoo dra haar de bloeme opent, begint den steel buikagtig, en gestreept te werden, zig allenskens tot de vrugt schikkende.

Dezelve is sesboekig, gelyk aan andere Angreks, dog daar van zyn maar drie ruggen uitbuilende, en ieder met een voore langs benen gestreept, anderbalve en twee duimen lang, een vinger dik, groen, en langden tyd de verwelkte blaadjes van de bloemen behoudende.

De